

РОЗДІЛ 4. ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ В ОСВІТІ

РОЛЬ ЦИФРОВИХ ІНСТРУМЕНТІВ ПІД ЧАС ОРГАНІЗАЦІЇ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ ФАХОВОЇ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ В УМОВАХ ПАНДЕМІЇ

THE ROLE OF DIGITAL TOOLS FOR DISTANCE LEARNING OF PROFESSIONAL FOREIGN LANGUAGE IN A PANDEMIC

Стаття присвячена одній з актуальних проблем сьогодення – проблемі організації дистанційного навчання іноземної мови у закладах вищої освіти в умовах пандемії Covid-19. Певна увага приділена диференціації понять «дистанційне навчання» та «онлайн навчання», «синхронний режим дистанційного навчання» та «асинхронний режим дистанційного навчання». Автори наголошують на певних відмінностях дистанційного навчання, яке відбувається зараз у ЗВО в період пандемії, від традиційного дистанційного навчання, що передбачає іншу концепцію навчання. Визначаються особливості дисципліни «Фахова іноземна мова» у технічних ЗВО, а також виокремлено особливості організації дистанційного навчання цієї дисципліни. Вибрано цифрові інструменти навчання (мобільні додатки, веб-сайти, Інтернет-сервіси), які у нашій практиці виявилися найефективнішими під час викладання фахової іноземної мови, надано коротку характеристику цим інструментам та проаналізовано їхню специфіку. Також запропонована класифікація цих інструментів за призначенням (за видами діяльності, в яких вони найкраще себе проявили). Зокрема, для вивчення фахової термінології були запропоновані сервіси та мобільні додатки Quizlet або Memrise; для перевірки розуміння тексту, аудіозапису, відеофрагменту, граматичного матеріалу – Google forms, Kahoot, Edpuzzle, Liveworksheets, Quizizz, Nearpod, Wizerme, Classmaker, LearningApps; для фонетичної практики корисними виявились EnglishCentral, YouGlish, SpellUp; говоріння – FlipGrid, Voice Thread, Voice Spice, Voki, Speak and Improve; письма – Blogger, Write and improve. Окремим пунктом виділені онлайн-ресурси TED talks, Science News for Students, ThoughtCo, Newsela, BBC Learning English, що містять автентичні відеофрагменти, статті та інші навчальні матеріали на різноманітну тематику з фаху студентів із готовими завданнями до них та можуть бути використанні викладачами фахової іноземної мови для розвитку навичок студентів в усіх видах мовленнєвої діяльності (читання, аудіювання, письмо, говоріння). Стаття розкриває переваги використання зазначених інструментів під час дистанційного навчання фахової іноземної мови та наголошує, що, незважаючи на всі проблеми впровадження цієї форми навчання в освітній процес, дистанційне навчання допомогло як викладачам, так і студентам відкрити для себе нові можливості, підвищити свою цифрову компетентність, отримати новий позитивний досвід роботи із цифровими інструментами та мобільними додатками,

а також сприяло формуванню нових засобів навчання.

Ключові слова: дистанційне навчання, онлайн-навчання, синхронний режим, асинхронний режим, цифрові інструменти, мобільні додатки, фахова іноземна мова.

The article deals with one of the current problems – the problem of organizing distance learning of a foreign language at higher school during the Covid-19 pandemic. Some attention is paid to the differentiation of “distance learning” and “online learning”, “synchronous distance learning” and “asynchronous distance learning”. The author emphasizes certain differences between distance learning, which is currently taking place at higher school during the pandemic, from the traditional distance learning, which has a different paradigm of learning. The article determines the special features of the discipline “Professional Foreign Language” at higher school and singles out the peculiarities of organizing distance learning of this discipline. We have selected the digital learning tools (e.g. mobile applications, websites, Internet services) which proved to be the most effective ones in teaching a professional foreign language, have given a brief description of these tools and analyzed their specifics as well as we have proposed the classification of these digital tools by purpose (by type of activity in which they can be used most effectively). For instance, such applications as Quizlet or Memrise are offered to study professional terminology; Google forms, Kahoot, Edpuzzle, Liveworksheets, Quizizz, Nearpod, Wizerme, Classmaker, LearningApps – to check students’ comprehension of the text, audio, video or grammar material; EnglishCentral, YouGlish, SpellUp have proved to be useful for phonetic practice; FlipGrid, Voice Thread, Voice Spice, Voki, Speak and Improve – for speaking; Blogger, Write and improve – for writing. Such online resources as TED talks, Science News for Students, ThoughtCo, Newsela, BBC Learning English, containing authentic videos, articles and other educational materials on various professional topics with ready-made assignments can be used by ESP teachers for developing students’ skills in all types of activities (reading, listening, writing, speaking). The article reveals the advantages of using these tools during distance learning of a professional foreign language. It emphasizes that despite all the problems of implementing this form of learning in the educational process, distance learning has helped both teachers and students to enhance new opportunities, increase their digital competence and gain new positive experience with digital tools and mobile applications.

Key words: distance learning, online learning, synchronous distance learning, asynchronous distance learning, digital tools, mobile applications, professional foreign language.

УДК 378.147:372.881.111.1(045)
DOI <https://doi.org/10.32843/2663-6085/2021/41/2.24>

Конопляник Л.М.,
канд. пед. наук, доцент,
доцент кафедри іноземних мов
та прикладної лінгвістики
Національного авіаційного університету

Постановка проблеми у загальному вигляді.

Дистанційне навчання із використанням сучасних електронних засобів та мережі Інтернет швидко набуває популярності, оскільки воно дає змогу здобувачам освіти навчатися без відриву від виробництва, а також надає можливість отримувати вищу освіту людям з обмеженими можливостями. Заклади вищої освіти (ЗВО) теж поступово схиляються до необхідності раціонального поєднання дистанційної та традиційної (стаціонарної) форм освіти, де одна доповнює іншу [9, с. 110].

Метою дистанційного навчання є надання освітніх послуг здобувачам освіти за освітніми рівнями відповідно до державних стандартів за допомогою інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ) [6, с. 73].

Дистанційне навчання – це технологія, що базується на принципах відкритого навчання, використовує комп'ютерні навчальні програми та створює за допомогою сучасних ІКТ інформаційне освітнє середовище для постачання навчального матеріалу здобувачам освіти та здійснення спілкування між учасниками освітнього процесу [8].

Серед різноманітності трактувань дистанційного навчання нам імponує визначення Р. Шарана, який розглядає дистанційне навчання як «самостійну педагогічну технологію, в основі якої лежить керована, дидактично забезпечена та контрольована самостійна робота здобувачів освіти з використанням сучасних засобів зв'язку (ПК, телекомунікаційних мереж) для навчання» [10, с. 37]. Але ми також погоджуємось із думкою Є. Полат та А. Петрова, що дистанційне навчання – це «специфічна форма навчання з використанням своєрідних засобів навчання, яка має багатокомпонентну структуру, подібно будь-якій іншій системі навчання, а саме: цілі, зміст, навчальні програми для окремого типу закладу освіти, методи, організаційні форми та засоби навчання» [5, с. 32].

Проте екстремне перенесення навчання у дистанційний формат в умовах пандемії Covid-19 у березні 2020 року, проведення занять онлайн протягом навчального 2020–2021 року і знову перехід на дистанційне навчання восени 2021 року через погіршення епідеміологічної ситуації в Україні має певні відмінності від правильно спланованого онлайн-навчання з урахуванням масових відкритих онлайн-курсів (МООС). Вищі заклади освіти, що змушені працювати зі студентами дистанційно за рекомендацією Міністерства освіти та з метою зниження ризиків поширення коронавірусу, повинні усвідомлювати цю різницю в оцінці ефективності так званого «онлайн-навчання» із застосуванням дистанційних освітніх технологій. В умовах сьогодення всі очні заняття (лекційні, практичні) у ЗВО перенесені до онлайн-середовища, а викладачі змушені організувати навчальний процес студентів за

допомогою дистанційних технологій навчання на основі різних способів постачання електронного контенту та наявних інструментів комунікації учасників освітнього процесу в електронному інформаційно-освітньому середовищі [4, с. 251].

Такий перехід на дистанційне навчання – вимушена міра, проте сьогодні університети вже набагато краще підготовлені до цієї кардинальної перебудови навчального процесу, ніж це було навесні 2020 року, враховуючи рівень розвиненості інформаційної інфраструктури, забезпеченості дисциплін електронними освітніми ресурсами та готовності викладачів до використання цифрових платформ та сервісів у навчальному процесі. Але ще залишається багато невирішених проблем щодо вдосконалення якості вимушеного дистанційного навчання в екстремальних умовах. Хоча багато ЗВО організували LMS-платформи для розміщення контенту та перевірки знань студентів та навіть надали можливість отримати доступ до безкоштовних онлайн-курсів від провідних зарубіжних університетів, розміщених на міжнародних платформах (Coursera, edX та ін.) для підвищення кваліфікації викладачів та як додатковий ресурс для саморозвитку студентів, серед головних проблем, з якими зіткнулися ЗВО під час переходу на дистанційний режим роботи, можна виділити залежність якості освіти не лише від можливостей освітніх закладів, а й від компетенцій та технічних можливостей студентів та викладачів, а також підвищене навантаження на студентів та викладачів. Тож дистанційне навчання під час пандемії все ще залишається серйозним випробуванням для всіх учасників освітнього процесу.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Розвиток технологій дистанційного навчання відбувався ще в період до пандемії, що пояснювалось інформатизацією освіти та вдосконаленням технічних засобів і носіїв інформації. Це спонукало багатьох зарубіжних та вітчизняних науковців вивчати теорію та практику застосування цієї технології для удосконалення освітнього процесу, зокрема організації дистанційного навчання у ЗВО. Тому ця проблема не нова для педагогічної науки. Серед науковців, які проводили дослідження у цій галузі, слід відзначити Т. Бейтса, М. Томсона, Р. Гаррісона, Р. Деллінга, А. Кларка, Б. Шуневича, В. Кухаренко, Г. Козлакову, О. Рибалко, І. Козубовську, Р. Шарана, О. Андрєєва, О. Малярчук, Т. Грому, П. Стефаненко, А. Хуторського та інших. Проблемою впровадження дистанційного навчання у ЗВО займалися Н. Жевакіна, П. Федорук, Ю. Новіков, І. Герасименко, а впровадження такої форми навчання, зумовленої карантинними обмеженнями, – А. Коваленко, Т. Тарнавська, Т. Полонська та інші.

Виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми. Незважаючи на ґрунтовність

вищезазначених досліджень та багатовекторність підходів, більш детального вивчення потребує методика дистанційного навчання фахової іноземної мови в екстремальних умовах пандемії, а також підбір ефективних цифрових інструментів та аналіз їх використання з метою підвищення ефективності навчання здобувачів освіти з урахуванням принципів інтенсифікації, індивідуалізації та диференціації навчання.

Мета статті – дослідити особливості впровадження дистанційного навчання фахової іноземної мови в освітній процес технічного ЗВО, а також проаналізувати вибір цифрових інструментів для різних видів мовленнєвої діяльності студентів з метою інтенсифікації навчального процесу.

Виклад основного матеріалу. Оскільки дистанційне навчання набуває популярності сьогодні, а в умовах поширення Covid-19 іноді стає єдиною можливою формою навчання фахової іноземної (англійської) мови у ЗВО, викладачі цієї дисципліни постійно знаходяться у пошуку нових та вдосконалюють вже наявні цифрові засоби навчання для підтримки самостійної роботи студентів та для використання їх під час онлайн-занять на платформах Meet або Zoom. На допомогу їм сьогодні розробляються потужні мобільні пристрої, які мають широкий спектр зручних навчальних ресурсів для студентів, з'являються нові масові відкриті онлайн-курси (МООС), які доповнюють самостійну роботу студентів відеопрезентаціями та підтримують проектну діяльність на заняттях. Зокрема, існують дистанційні курси, які пропонують навчання з будь-яких тем від провідних університетів світу: Khan Academy, Coursera, FutureLearn, Learning Space: The Open University, edX, Free-Ed, Tufts Open Courseware та ін. Викладачі мають змогу знайти там цікавий матеріал для занять, а студенти – додаткову інформацію на самостійне опрацювання [9, с. 113]. Особливо це стає в пригоді викладачам фахової іноземної мови під час пошуку нового матеріалу з фахової тематики студентів.

Наамперед спробуємо розібратися, про яке дистанційне навчання йдеться у сучасних реаліях в умовах карантину. Дистанційне навчання відбувається передусім за опосередкованої взаємодії віддалених один від одного учасників навчального процесу в спеціалізованому віртуальному середовищі, що функціонує на базі сучасних психолого-педагогічних технологій та ІКТ. Воно може проходити в синхронному чи асинхронному режимах. При синхронному режимі дистанційного навчання спілкування між викладачем та студентами відбувається у режимі реального часу, наприклад під час проведення онлайн-занять на платформах Meet або Zoom. Тобто онлайн-навчання, яке ми маємо сьогодні у більшості ЗВО, – це варіант синхронного дистанційного

навчання, що передбачає заняття у реальному часі, із синхронним спілкуванням з викладачем та одногрупниками. Сьогодні часто це вимушена форма, яка переважно наслідуює прийоми традиційного навчання в аудиторії, але студенти знаходяться вдома перед екранами ПК. До такого типу онлайн-навчання були змушені звернутися всі ЗВО під час карантину. Для ефективного проведення таких занять викладачам слід відходити від традиційних занять в аудиторії та планувати менше пояснень, але більше інтерактиву.

Проте не слід забувати, що онлайн-навчання – це може бути також навчання, під час якого студенти працюють з використанням певної інтернет-платформи. Тобто онлайн-навчання поділяється на індивідуальне та синхронне. Під час індивідуального навчання студент вивчає завчасно підготовлені навчальні матеріали, проходить тести для перевірки розуміння вивченого, зокрема це відбувається за допомогою масових відкритих онлайн-курсів (МООС). Такий студент самостійно вивчає навчальний матеріал без безпосередньої взаємодії з викладачем та групою у режимі реального часу. Проте такий формат онлайн-навчання ми не застосовували під час навчання в період пандемії. Студент міг проходити онлайн-курси для саморозвитку або для отримання додаткових балів.

При асинхронному режимі дистанційного навчання студенти мають певний план дій, перелік завдань та навчальних матеріалів на певній платформі, які вони можуть опрацювати у зручний для себе час, проте повинні надіслати до певного дедлайну. Тобто це викладання на відстані через презентації або записані відеолекції, при якому відсутнє міжособистісне спілкування викладача та студента віч-на-віч.

Під час дистанційного навчання в умовах пандемії Covid-19 більшість викладачів навчальних закладів, зокрема викладачів іноземної мови, використовували елементи синхронного та асинхронного дистанційного навчання. Важливим аспектом організації дистанційного навчання було створення віртуального навчального середовища. В Національному авіаційному університеті було вибрано досить просту та зручну платформу Google Classroom для організації навчання студентів. Ця система управління навчанням (learning management system (LMS)) спростила створення завдань викладачем та передачу їх студентам, сприяла ефективному зворотному зв'язку, а також більш ефективно залучала студентів до навчання. Онлайн-заняття проходили на платформах Meet та Zoom.

Ми можемо визначити такі роль та завдання Google Classroom під час дистанційного навчання: організувати навчання студентів до та після онлайн-занять, бути додатковим інструментом під час онлайн-занять, організувати тестування

та інші форми контролю результатів навчання. Ця система управління навчанням також є центром для використання інших цифрових засобів навчання. Google Classroom – це платформа, на якій відбувається взаємодія між викладачем та студентом або викладачем та групою. Серед її переваг відзначимо можливість зібрати всі завдання та навчальні матеріали на одній платформі, нагадування студентам про терміни виконання та повернення завдань, можливість для студентів відстежувати свою успішність протягом семестру, постійний зворотний зв'язок, можливість прикріплювати виконані завдання у різноманітних форматах. Викладач може поділитися контентом та корисними матеріалами курсу, відстежувати та контролювати прогрес студентів, впроваджуючи цифрові засоби навчання для передачі необхідної навчальної інформації або як інструмент візуалізації чи засіб контролю [1, с. 239].

Звернемо увагу на специфіку дисципліни «Фахова іноземна мова» у немовному ЗВО. Під час вивчення фахової іноземної мови встановлюється двосторонній зв'язок між успішністю оволодіння іноземною мовою студентом та його прагненням здобути додаткові фахові знання засобами іноземної мови [3, с. 75]. Серед характерних особливостей навчання фахової іноземної мови слід зазначити інтегративний характер дисципліни, яка об'єднує сферу іноземної мови та професійну спрямованість курсу. Фахова спрямованість дисципліни вимагає від викладача дотримуватись правильної послідовності під час викладання іноземної мови, починаючи з базових загальних знань з іноземної мови, а потім поступово переходячи до фахового матеріалу. Продуманий підбір методів та прийомів навчання, а також вибір ефективних засобів навчання позитивно впливатимуть на розвиток здібностей до вивчення іноземної мови та підвищуватимуть мотивацію студентів.

На думку А. Коваленко, під час дистанційного навчання фахової іноземної мови слід також враховувати те, що головним компонентом змісту навчання іноземної мови є не основи наукових знань, а способи діяльності, які забезпечують розвиток умінь в усіх видах мовленнєвої діяльності (читання, аудіювання, говоріння, письмо) та формування іншомовних комунікативних умінь на основі фахової тематики [4, с. 252].

Слід зазначити, що дистанційне навчання іноземної мови базується на таких принципах, як:

- *принцип інтенсифікації* (наявність різноманітних засобів презентації навчального матеріалу, його структурування із залученням інтерактивних видів робіт, використання цифрових інструментів та мобільних додатків для підвищення мотивації та зацікавленості студентів);

- *принцип індивідуалізації* (можливість персонально працювати з окремим студентом,

враховуючи його рівень знань, здібності, уміння та навички);

- *принцип диференціації* (можливість вибору необхідних варіантів навчальних завдань, завдань певної складності та кількості, а також виконання завдань у такій послідовності, що відповідає пізнавальним можливостям студентів та рівню їхніх знань і вмінь) [6, с. 71].

В умовах онлайн-взаємодії Google Classroom забезпечує цілісність онлайн-занять з викладачем на платформі Meet та самостійної роботи студентів до та після такого заняття, реалізує ефективну взаємодію студентів у режимі реального часу шляхом коментування, публікації оголошень, запитань, інформаційних дайджестів, дає можливість контролювати виконання індивідуальних завдань студентами, встановлювати терміни виконання кожного завдання, оцінювати навчальні досягнення студентів та створювати статистичні звіти [1, с. 239]. Робота у віртуальному класі дозволяє надати студентам відкритий доступ до навчальних матеріалів у будь-який час; організувати їх самонавчання та самоперевірку; індивідуалізувати процес навчання; підвищити їхню пізнавальну активність та мотивацію та розвивати їхні навички саморефлексії. Для досягнення цієї мети слід ретельно планувати всі етапи дистанційного навчання.

Під час проведення дистанційного навчання в умовах пандемії ми вибрали цифрові інструменти навчання (мобільні додатки, веб-сайти, Інтернет-сервіси, платформи), які використовували під час викладання фахової іноземної мови, та пропонуємо таку класифікацію за призначенням (відповідно до виду навчальної діяльності) (табл. 1).

Перший набір цифрових засобів навчання призначений для вивчення фахової термінології. Сервіс та мобільний додаток Quizlet – це онлайн-програма генератор карток, яка дозволяє викладачу створювати власні навчальні модулі та курси або редагувати вже наявні модулі під власні завдання. Модулі складаються з двосторонніх флеш-карток, що містять термінологію з будь-якої фахової теми з використанням текстової, звукової та візуальної опори. Ця програма допомогла нашим студентам вивчити нову фахову лексику, використовуючи флеш-картки в різних режимах: «Флеш-картки» (запам'ятовування слів шляхом перегляду і прослуховування термінів), «Заучування» (поступове заучування слів), «Правопис» (диктант, запис термінів на слух, під час якого відбувається розвиток розуміння на слух та правопис), «Письмо» (за перекладом чи визначенням студент повинен згадати слово та правильно його записати), «Підбір» (завдання на встановлення відповідності), «Тест» та гра «Гравітація». Режим «Quizlet Live» допомагав прямо на занятті швидко провести колективну

Цифрові інструменти для викладання фахової іноземної мови

Вид діяльності	Цифрові навчальні інструменти
Вивчення вокабуляра (фахової термінології): списки слів з перекладом або визначеннями, вікторини та ігри для засвоєння слів	Quizlet, Memrise, WordUp, StudyStock
Перевірка розуміння тексту, аудіозапису, відеофрагменту, граматичного матеріалу (вікторини, тести, завдання з вибором однієї правильної відповіді, завдання на встановлення відповідності між запропонованими елементами, підбір), завдання відкритої форми з короткою відповіддю)	Kahoot, Google forms, Edpuzzle, LearningApps, Liveworksheets, Classmaker, Quizizz, Nearpod, Wizerme
Фонетична практика (вимова)	EnglishCentral, YouGlish (прикладі автентичної вимови), SpellUp
Говоріння	FlipGrid, Voice Thread, Voki, Speak and improve, Voice Spice
Письмо	Blogger, Write and improve
Читання, аудіювання, письмо, говоріння. Онлайн-ресурси, що містять автентичні відео, статті та інші навчальні матеріали	TED talks (автентичні відеоматеріали), Science News for Students (статті на різноманітну тематику з готовими завданнями до них), Newsela (статті для різних рівнів володіння англійською мовою з завданнями до них), BBC Learning English, ThoughtCo

гру на перевірку засвоєних термінів, куди студенти могли зайти за QR-кодом чи посиланням, автоматично розподіляючись на команди. Процес вивчення лексичного матеріалу перетворювався в цікаве і захоплююче заняття. Серед переваг використання цього сервісу і додатка можемо також зазначити можливість для викладача відстежувати прогрес та досягнення студентів.

Додаток Memrise – це подібна програма, яку ми іноді використовували для вивчення фахової термінології паралельно з Quizlet. Однак серед наших студентів він не набув такої популярності, як Quizlet, через меншу різноманітність завдань.

Оскільки додаток WordUp містить свій власний набір слів, ми не використовували його як основний інструмент для вивчення фахової термінології, але запропонували студентам як додатковий засіб для вивчення загальної лексики та розширення словникового запасу. Однією з його переваг є демонстрація не лише перекладу та визначення слова, але й його використання в автентичному контексті (цитати відомих людей, уривки зі статей, фрагменти пісень та фільмів).

Друга група цифрових інструментів (Kahoot, Liveworksheets, Edpuzzle, Google forms, Quizizz, Wizerme, Nearpod, Classmaker) використовувалася для перевірки розуміння змісту тексту (читання), аудіозапису або відеозапису (аудіювання) та перевірки засвоєння граматичного матеріалу. Вони стали цінними інструментами для формативного оцінювання студентів під час дистанційного навчання. Оскільки дистанційне навчання накладає на студентів більшу відповідальність за власне навчання, оцінювання відбувалося після перегляду кожного відеофрагменту чи роботи з текстом.

Безкоштовний сервіс та мобільний додаток Edpuzzle – це програма для створення

відеофрагментів із текстовими або аудіокоментарями та вбудованими завданнями різного типу (завдання з вибором правильної відповіді, завдання відкритої форми з відповіддю, яку можна вдрукувати або записати аудіовідповідь). Цей сервіс давав змогу перетворювати будь-який відеофрагмент з Youtube або Vimeo на інтерактивний відеоурок із вправами, додатковими запитаннями та вікторинами. Зручно було те, що цей сервіс може інтегрувати завдання в Google Classroom, а також дозволяє відстежувати роботу студентів та аналізувати їхні результати. Ми використовували цей ресурс переважно для самостійної роботи студентів, підбираючи відеоматеріали, які б доповнювали текстові матеріали за фахом для самостійного опрацювання студентами.

Онлайн-інструменти Quizizz, Kahoot та Wizerme дозволили створювати ігрові завдання для студентів або використовувати готові завдання, створені іншими викладачами: вікторини, відкриті відповіді, вибір правильної відповіді, зіставлення, заповнення пропусків. Перевагою цих інструментів є автоматичне оцінювання студентів, що значно заощаджує час викладача.

Серед усього різноманіття цифрових інструментів слід також виокремити сервіс LearningApps, що містить як готові навчальні матеріали, так і конструктор для створення нових інтерактивних навчальних матеріалів за допомогою шаблонів [2, с. 39]. Створений інтерактивний навчальний матеріал мав широкий спектр використання як під час проведення онлайн-занять на платформах Meet та Zoom, так і під час проведення квестів та ігор; як наочний засіб під час вивчення нового матеріалу та інструмент для його закріплення і перевірки засвоєння. Створені навчальні матеріали, в які можна було включити мультимедійні компоненти для наочності, дозволили забезпечити

високу інтерактивність і зворотний зв'язок. Серед переваг навчання з використанням зазначеного інструменту можна виділити залученість всіх учасників групи, розвиток у них умінь працювати у команді, формування доброзичливого ставлення до опонента, можливість висловити власну думку, опанування значного обсягу навчального матеріалу за короткий час, формування навичок толерантного спілкування, обґрунтування власної думки та пошук альтернативного вирішення проблеми [7, с. 31].

Ще одним корисним і привабливим інструментом для практики говоріння під час вивчення фахової іноземної мови виявився FlipGrid. Це веб-сайт, на якому студенти могли публікувати відеокоментарі на окремі теми. На сайті Google, створеному для кожної окремої групи, або в Google Classroom публікувалося запитання з посиланням на FlipGrid, де студенти давали відповідь на нього через записане відео.

Таким чином, цифрові засоби навчання стали потужним чинником мотивації студентів до вивчення фахової іноземної мови, оскільки вони підвищують актуальність та новизну вмісту навчання, тому що цифровий навчальний матеріал можна постійно додавати та оновлювати. Крім того, ІКТ відповідають інтелектуальним інтересам сучасних студентів, які люблять виконувати завдання на смартфонах та ПК. Використання зазначених інструментів сприяло подальшому розвитку цифрових навичок студентів (вміння працювати з різноманітними онлайн-платформами та цифровими інструментами, знання правил поведінки та вміння ввічливо спілкуватись онлайн (нетикет); критичне ставлення до матеріалів у мережі Інтернет; пошук необхідної інформації в мережі Інтернет; розміщення інформації на веб-сайті з урахуванням конфіденційності, авторського права та академічної доброчесності; пошук та усунення несправностей під час відеоконференції; запис та редагування відеофрагментів), що є дуже важливим в епоху глобальної інформатизації суспільства [9, с. 116].

Серед переваг дистанційного навчання слід зазначити доступ до експертних знань завдяки масовим відкритим онлайн-курсам (МООС), зниження витрат та часу на дорогу як для студентів, так і для викладачів; зворотний зв'язок та збільшення часу спілкування студента і викладача (у синхронному та асинхронному режимах); інтерактивну взаємодію; можливість збереження всієї необхідної інформації на певній платформі та постійного доступу до цих матеріалів; самостійну роботу студентів із застосуванням ІКТ та наявність позитивного емоційного фону. Було також помічено, що студенти, які спілкувалися з викладачем та іншими студентами через Інтернет та мали постійний доступ до автентичних матеріалів

англійською мовою під час вивчення фахової іноземної мови, отримали відчуття свободи та задоволення від самостійного навчання.

Висновки. Проблеми сучасності диктують свої правила у всіх сферах діяльності, і тому дистанційна освіта в умовах поширення вірусу Covid-19 стає реалією вищої школи. Як показав досвід, вимушене переведення навчання студентів у дистанційну форму в умовах пандемії допомогло викладачам та студентам відкрити для себе нові можливості, підвищити свою цифрову компетентність, отримати новий позитивний досвід роботи із цифровими інструментами та мобільними додатками, а також сприяло формуванню нових засобів навчання в умовах цифрового суспільства. Цей досвід викладачі зможуть використовувати навіть під час традиційних аудиторних занять, а студенти – для подальшої самоосвіти та саморозвитку. Проте обов'язкове дистанційне навчання під час пандемії Covid-19 також поставило перед ЗВО та освітянами багато проблемних запитань, що потребують вирішення та стимулюють дослідників продовжувати пошук нових методів, форм та засобів вдосконалення такої форми навчання. У подальших дослідженнях ми плануємо визначити педагогічні умови для формування іншомовної професійної комунікативної компетентності студентів під час дистанційної освіти.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Bondarenko O., Mantulenko S., Pikilniak A. Google Classroom as a Tool of Support of Blended Learning for Geography Students. *Pedagogy of Secondary and Higher Schools*. 2018. № 51. С. 235–246. DOI: 10.31812/pedag.v51i0.3671.
2. Гладун М., Сабліна М. Сучасні онлайн інструменти інтерактивного навчання як технологія співробітництва. *Відкрите освітнє е-середовище сучасного університету*. 2018. Вип. 4. С. 33–43. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/oeeetu_2018_4_6.
3. Глушаниця Н.В. Концепція формування іншомовної професійно-комунікативної компетентності майбутніх бакалаврів з авіоніки. *Теорія і практика управління соціальними системами*. Харків: НТУ «ХПІ», 2012. № 3. С. 69–79.
4. Коваленко А. Дистанційне навчання іноземної мови за умов пандемії: специфіка форм і методів роботи. *Актуальні питання гуманітарних наук*. Вип 35, том 3. 2021. С. 250–255. DOI: <https://doi.org/10.24919/2308-4863/35-3-37>.
5. Полат Е.С., Петров А.Е. Дистанционное обучение: каким ему быть? *Дистанционное образование*. 1999. № 7. С. 29–34.
6. Пришупа Ю. Білінгвальне навчання як фактор успішної професійної адаптивності. *Вісник Національного авіаційного університету. Серія: Педагогіка. Психологія*. К., 2019. Вип. 2(15). С. 69–74.
7. Редько В.В. Інтерактивні технології навчання іноземної мови. *Рідна школа*. 2011. № 8 – 9. С. 28–36.
8. Тарнавська Т.В. Сутність інформаційних технологій в освіті [Електронний ресурс]. *Вісник Чернігів-*

ського національного педагогічного університету. Педагогічні науки. 2013. Вип. 108. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/VchdpuP_2013_1_108_31.

9. Тарнавська Т.В. Цифрові технології у навчальній, дослідницькій та інноваційній діяльності закладів вищої освіти. Наукові записки [Ніжинського держав-

ного університету ім. Миколи Гоголя]. Сер.: Психолого-педагогічні науки. 2013. № 2. С. 110–117.

10. Шаран Р.В. Професійна підготовка магістрів інформаційних технологій в системі дистанційної освіти США : дис... канд. пед. наук : 13.00.04. Тернопіль, 2010. 249 с